

زنان در حکومت امام زمان علیه السلام

نویسنده: محمد جواد طبسی

فهرست

مقدمه ناشر

اشاره

در گذر تاریخ

نقش زنان در دوران امام علی علیه السلام

نقش زنان در دوران غیبت صغری

نقش زنان در حکومت امام زمان علیه السلام

الف: حضور پنجاه زن در بین یاران امام

پنجاه زن از سیصد وسیزده نفر!

ب: زنان آسمانی

ج: رجعت زنان

زنان سرافراز

۱. صیانه ماشطه

۲. سمیه، مادر عمار یاسر

۳. نسیمه، دختر کعب مازنی

۴. امّ ایمن

۵. امّ خالد

۶. زبیده

۷. حبّابه والیه

۸. قنواء

د: بانوان منتظر

انتظار فرج

آخرین سخن

فهرست منابع

مقدمه ناشر

انقلاب اسلامی ایران که با لطف خدا و رهبری حضرت امام خمینی و خون شهیدان به پیروزی رسید، گامی بود در زمینه سازی برای حکومت جهانی امام مهدی علیه السلام و رسیدن به جامعه نوین جهانی با جوهره دینی. حضرت امام، صاحب انقلاب را امام زمان می دانست و یکی از آرمان های او این بود که خدایا این انقلاب را به دست صاحب اصلی آن برسان. رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای در جمع کارگزاران نظام اسلامی فرمودند: برای رسیدن به حکومت جهانی امام مهدی علیه السلام باید کشوری اسلامی بعنوان الگو داشته باشیم تا زمینه دعوت مردم جهان به آن حکومت آرمانی فراهم شود.

بنیاد فرهنگی امام مهدی علیه السلام بر آن است که با انتشار آگاهیهای پیرامون مهدویت، عطر امید به آینده ای روشن را در بین مسلمین پاشیده و با انعکاس دیدگاه های متفکران بزرگ اسلامی اندیشه انتظار را بارور سازد. از اینرو کتابهای «انتظار در اندیشه ها»، «آینده زندگی»، «سفر به ایران شهر» و «مهدی در سنت نبوی» را

تاکنون منتشر کرده است.

کتابی که پیش رو دارید نگاهی است به نقش بانوان شایسته در پیدایش انقلاب امام مهدی علیه السلام و نیز در اداره جامعه جهانی که نویدش را پیامبران الهی داده اند امید است که گامی در ساختن مردان وزنانی منتظر و شایسته باشد.

بنیاد فرهنگی مهدی موعود علیه السلام

* * *

اشاره

با آفرینش زن برگ زرینی به برگهای زرین عالم وجود افزوده شد. چرا که زن مظهر جمال و جلال خداوند بود که باید شناخته می شد. این نور الهی از آغاز آفرینش تاکنون دورانهای تلخ و شیرینی سپری کرده است. گاه همراه با حرکت انبیای الهی گام در گام پیامبران خدا گذارده و دوشادوش مردان صالح، از پیامبر زمان خود حمایت کرده است؛ همانند آسیه همسر فرعون که نخست در حفظ موسی، پیامبر خدا، ایفای نقش کرده و سرانجام با کشف راز او، به بدترین شکنجه ها گرفتار گردیده است و در هیچ حال دست از دین خدا و پیامبرش برنداشت. همچنین ماشطه که حاضر می شود خود و فرزندان در آتش بسوزند اما لحظه ای از ایمان به خدا دوری نکند. هاجر همسر ابراهیم به تنهایی در بدترین شرایط اقلیمی با کودک نوزادش در کنار خانه خدا زندگی می کند و فرمان خدا را گردن می نهد.

زنان اولین کسانی اند که افتخار آموزگاری بشر را به عهده گرفته اند و دامانشان کانون شکل گیری تمام فضیلت ها است. زیرا با عطوفت و صبر در برابر تربیت فرزند بهترین و سازنده ترین نقش تربیتی را بر عهده دارند. زن است که مرد را از دامهای شیطانی واز منجالب فساد و بدبختی نجات داده، به اوج قله کمال انسانی و خوشبختی می رساند. در قرآن کریم در موارد بسیاری از این گوهر تابناک یاد شده است. سوره ای در قرآن به نام زنان (نساء) و سوره ای به نام یک زن (مریم) است. در برخی از سوره های دیگر نیز ماجراهای زنان مؤمن و فداکار ذکر شده و در سوره تحریم از الگو بودن دو زن چنین یاد شده است: «وَضَرْبُ اللَّهِ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَةٌ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنَ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ» (۱).

و خداوند برای مؤمنان، به همسر فرعون مثل زده است، در آن هنگام که گفت: پروردگارا، خانه ای برای من نزد خود در بهشت بساز و مرا از فرعون و کار او نجات ده و مرا از گروه ستمگران رهایی بخش.

تعبیرهای قرآن درباره مریم هر فرد را به شگفتی و ا می دارد. آیا این تکریم های بسیار زیبا از این پاسداران حریم عفت و اخلاق نشان دهنده عظمت روحی و مقام والای آنها نیست! آیا زنها نبودند که در صدر اسلام، در جنگ صفین و در حادثه خونین کربلا حماسه آفریدند!

امروز شما بانوان همانند بسیاری از مردم به آینده می اندیشید؛ به یک انقلاب جهانی و یک حکومت موعود، که چگونه در برابر قدرتهای بزرگ غلبه پیدا می کند! آیا برنامه های او چیست؟ چه کسانی با او همکاری می کنند و زنان در آن زمان چه نقشی دارند؟ دشمنانش چه کسانی اند و راز و رمز موفقیتش در گرو چیست؟ ما در این نوشتار کوتاه نقش زنان در ایام ظهور امام زمان علیه السلام را مورد بررسی قرار می دهیم.

در گذر تاریخ

رفتار غیر انسانی مردم جاهلیت پیش از اسلام با زنان و دختران چیزی نیست که بر کسی پوشیده باشد. در آن روزگار زن یک کالای بی ارزش شناخته و در بازار برده فروشان عرضه می شد. دختران به بدترین شیوه زنده به گور می شدند و زنان در شدیدترین قید و بندها بدترین روزها را سپری می کردند و از خود هیچ اراده و اختیاری، حتی حق زندگی شرافتمندانه، نداشتند و روزنه های امید به روی آنها بسته بود. در چنین عصری پیامبر رحمت به دستور پروردگار بارقه امید و چراغ زندگی در دلهای مأیوس آن ستمدیدگان روشن ساخت و پیوسته با گفتار و رفتار خود در زدودن افکار جاهلیت و بازگرداندن شخصیت به زنان سعی وافر نمود. مشاهده حمایت های قاطع و فداکاری ها و تلاش های پیگیر زنان در تاریخ اسلام گواه تأثیر گفتار و عملکرد پیامبر و معصومین قدس سرهما است.

بخشی از این تلاش های خالصانه زنان در دوران پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم و علی علیه السلام را می توان در زندگی خدیجه کبری علیه السلام یافت. او اولین زن مسلمان بود که ثروت انبوه خود را در راه اسلام مصرف کرد. نیز دخت پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم بانوی عالم هستی، بهترین نقش را در حفظ اسلام ایفا کرد و سرانجام در راه دفاع از ولایت و امامت شهید گشت.

بزرگان دین در کتابهای خود بخشی را به معرفی و شرح حال زنان اختصاص داده اند. شیخ طوسی رحمه الله در کتاب رجال خود در پایان هر بخش بابی به نام «باب النساء» گرد آورده و در آن نام زنان روایت کننده از معصومین را بر شمرده است، که شمار آنان به شصت و دو نفر می رسد. این مقامی والا است که بانویی افتخار یابد سخن معصومان را برای آیندگان نقل کند و به یادگار نهد و در هر زمان نامش به عظمت یاد شود.

افزون بر این، در صدر اسلام عده زیادی از زنان به همراه پیامبر در صحنه نبرد شرکت می کردند و بهمدواوی مجروحان و سرپرستی بیماران می پرداختند و در انتقال آب و حمل غذا و آشپزی و نگهداری وسایل رزمندگان و تهیه دارو و رساندن مهمات به رزمندگان، و تعمیر تجهیزات آسیب دیده و انتقال مجروحان و شهدا، انجام وظیفه می نمودند.

نام تنی چند از آن زنان مجاهد و فداکار به قرار زیر است.

۱. نسیمه دختر کعب مازنیه.

۲. ام عطیه

۳. ام ایبه

۴. ام ایمن

۵. حمنه دختر جحش

۶. ربیع دختر معوذ

۷. ام زیاد

۹. لیلا غفاریه

۱۰. ام سلیم

۱۱. معاذه غفاریه

۱۲. ام سنان اسلمیه (۲)

نقش زنان در دوران امام علی علیه السلام

در دوره زندگی علی علیه السلام نقش زنان مؤمن در حفظ اسلام چشمگیر بود. آنها دفاع از پیشوای مسلمانان را یک وظیفه دینی می دانستند و زمانی که دشمنان علی قرار گذاشتند تا وی را در نماز غافلگیر کرده، به قتل برسانند، اسماء بنت عمیس بی درنگ این توطئه را به وسیله کنیز خود به امیر مؤمنان گزارش کرد (۳). ام سلمه، همسر محترم پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم بارها از امام علی علیه السلام دفاع نمود و سعی می کرد از رفتن عایشه و طلحه وزیر برای آشوب جلوگیری نماید؛ اگر چه آنها به کار خود ادامه دادند (۴). مادر عبدالله بن عباس نیز یکی از همان زنان با تقوا است که با فرستادن مردی از قبیله جهینه به نزد امیر مؤمنان علی

علیه السلام خبر خروج طلحه وزیر را به سوی بصره گزارش کرده است (۵).

در جنگ صفین عده ای از زنان مجاهد و فداکار با خطابه های آتشین خود در جمع رزمندگان، آنان را به جنگ تشویق می کردند، به گونه ای که معاویه از این حرکت سخت به خشم آمد. زیرا این امر موجب تقویت روحیه یاران علی علیه السلام و تضعیف نیروهای دشمن شده بود. آگاهان تاریخ می نویسند: برخی از زنان هوادار علی علیه السلام از درون لشکر معاویه گزارش تهیه نموده، به هر وسیله ممکن آن را به علی علیه السلام اطلاع می دادند (۶).

نقش زنان در دوران غیبت صغری

در دوران سخت غیبت صغری، در روزهایی که شیعیان پس از دویست و شصت سال با یک آزمایش بزرگ رو به رو بودند و بایست با غیبت امام خو کنند، یک زن به عنوان مفزع و پناه معرفی می شود و آن مادر بزرگوار امام حسن عسکری علیه السلام است. در این دوره، اگر چه امام هادی علیه السلام و امام حسن عسکری علیه السلام زمینه غیبت را از پیش فراهم کرده بودند و شخصیت های مورد اعتمادی همانند عثمان بن سعید عمری و پسرش محمد بن عثمان را به عنوان وکیل معرفی کرده بودند، به دلایلی از موقعیت مادر امام حسن عسکری علیه السلام، معروف به جده، استفاده شد و وی پناه شیعه معروف گردید. از گفتگوی احمد بن ابراهیم با حکیمه دختر امام جواد علیه السلام برمی آید که پس از گذشت دو سال از

رحلت امام حسن عسکری علیه السلام همچنان بسیاری از کارها به دست مادر بزرگوار امام حسن عسکری علیه السلام انجام می شده است ولی در حقیقت از طرف حضرت حجة بن الحسن علیه السلام وبه فرمان آن حضرت صورت گرفته است.

شیخ صدوق رحمه الله از احمد بن ابراهیم نقل کرده است که در سال ۲۶۲ بر حکیمه دختر امام جواد علیه السلام وارد شدم و از پس پرده با وی سخن گفتم و از او درباره اعتقادش به امامان پرسیدم. او همه آنها را یکا یک شمرد و آنگاه حجة بن الحسن بن علی را نیز نام برد....

از او پرسیدم: این فرزند کجاست؟ گفت: در پس پرده غیب است. گفتم پس شیعه به چه کسی پناه ببرد؟ گفت: به جدّه، مادر امام حسن عسکری علیه السلام. سپس افزود: این دستور از سوی امام حسن عسکری وبه پیروی از امام حسین علیه السلام صورت گرفته است. زیرا امام حسین علیه السلام در ظاهر برای حفظ جان فرزندش امام سجاد، به خواهرش زینب کبری علیه السلام وصیت کرد و در نتیجه تا مدتی هر آنچه از امام زین العابدین علیه السلام صادر می شد به حضرت زینب علیه السلام نسبت داده می شد تا امر پنهان باشد (۷) و حساسیت ها نسبت به امام سجاد علیه السلام کمتر شود. این امتیاز برای جدّه باقی بود تا آنکه کسانی مانند عثمان بن سعید و دیگر سفرا و نایبان خاص امام زمان علیه السلام در بین شیعیان شناخته شدند و منزلت یافتند.

پس از شهادت امام عسکری علیه السلام یک بانو، نظر دستگاه خلافت بنی عباس را نسبت به تعقیب امام زمان تغییر داد. نوشته اند پس از گزارش جعفر کذاب، که در خانه امام حسن عسکری علیه السلام فرزند خردسالی از آن حضرت باقی مانده است، آنها به خانه امام هجوم بردند و پس از دستگیری صیقل (یکی از کنیزان امام) فرزند خردسال را از او مطالبه کردند. او نخست انکار کرد و آنگاه برای اینکه موضوع برای آنها پوشیده ماند گفت من حامله هستم. از این رو آن کنیز را به دست اُبی الشوارب، قاضی وقت، سپردند تا از او مراقبت کند. در مدتی که صیقل زیر نظر قاضی نگهداری می شد دستگاه خلافت با مرگ عبید بن خاقانی و شورش صاحب الزنج رو به رو شد و صیقل از وضعیت آشفته سود جست و فرار کرد (۸).

نقش زنان در حکومت امام زمان علیه السلام

حال سزاوار است بدانیم زنان در حکومت قائم آل محمد علیه السلام چه می کنند، چه کسانی هستند، چند نفرند، از کجا می آیند و چه مسؤولیتی بر عهده دارند. بر اساس برخی از روایات، حضور و نقش این زنان از نظر زمان و موقعیت، چهار گونه است:

الف: حضور پنجاه زن در بین یاران امام

اولین گروه از زنانی که به محضر امام زمان می شتابند آنهاست که در آن ایام می زیسته اند و همانند دیگر یاران امام علیه السلام به هنگام ظهور در حرم امن الهی به خدمت امام علیه السلام می رسند. در این باره دو روایت وجود دارد:

روایت اول: امّ سلمه ضمن حدیثی درباره علایم ظهور، از پیامبر روایت کرده است که فرمود: «يعوذ عائذ من الحرم فيجتمع الناس اليه كالطير الوارده المتفرقه حتى يجتمع اليه ثلاث مائة واربعه عشر رجلاً فيه نسوة فيظهر على كل جبار وابن جبار...» (۹).

یعنی: در آن هنگام پناهنده ای به حرم امن الهی پناه می آورد و مردم همانند کبوترانی که از چهار سمت به یک سو هجوم می برند به سوی او جمع می شوند تا اینکه در نزد آن حضرت سید و چهارده نفر گرد آمده که برخی از آنان زن می باشند که بر هر جبار و جبار زاده ای پیروز می شود (۱۰).

روایت دوم: جابر بن یزید جعفی، ضمن حدیث مفصلی از امام باقر علیه السلام در بیان برخی نشانه های ظهور نقل کرده که: «ويجيء والله ثلاث مائة وبضعة عشر رجلاً فيهم خمسون امرأة يجتمعون بمكة على غير ميعة قزعاً كقزع الحزيف يتبع بعضهم وهي الآية التي قال الله اينما تكونوا يأت بكم الله جميعاً ان الله على كل شيء قدير...» (۱۱).

به خدا سوگند، سید و سیزده نفر می آیند که پنجاه نفر از این عده زن هستند که بدون هیچ قرار قبلی در مکه کنار یکدیگر جمع خواهند شد. این است معنای آیه شریفه: هر جا باشید خداوند همه شما را حاضر می کند. زیرا او بر هر کاری توانا است.

پنجاه زن از سید و سیزده نفر!

نکته شگفت در این دو روایت این است که می فرماید: سید

وسیزده مرد گرد آیند که پنجاه نفر ایشان زن هستند!
دوم آنکه: در روایتی که نام یاران برشمرده شده است نام هیچ زنی وجود ندارد (۱۲).

در پاسخ این شبهه می توان گفت: این چند نفر در زمره همان سیصد وسیزده نفر هستند. زیرا اولاً امام علیه السلام می فرماید: «فیهم». یعنی در این عده پنجاه زن می باشد.

دوم: شاید تعبیر مردان بدین سبب باشد که بیشتر این افراد مرد هستند و این کلمه از باب فزونی عدد مردان، چنین ذکر شده است. سوم: اگر مقصود همراهی خارج از این عده بود امام می فرمود: «معهم»، نه اینکه بفرماید «فیهم». زیرا این سیصد وسیزده نفر مانند عدد اصحاب بدر برشمرده شده اند و همه یاران و فرماندهان عالی رتبه و از نظر مقام و قدرت در حد بسیار بالایی هستند که برخی با ابر جا به جا می شوند و اینها بدون شک با بقیه مردم آن زمان فرق بسیار دارند. بنا بر این اگر بگوییم آنها جزو همان سیصد وسیزده نفر هستند رتبه و موقعیت ویژه قائل شده و اگر در زمره یاران دیگر حضرت هستند از امتیاز کمتری برخوردارند.

ب: زنان آسمانی

دسته دوم چهارصد بانوی برگزیده هستند که خداوند برای حکومت جهانی حضرت ولی عصر علیه السلام در آسمان ذخیره کرده است و با ظهور آن حضرت به همراه حضرت عیسی علیه السلام به زمین می آیند.

ابوهریره از پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده که: «ینزل عیسی بن مریم علی ثمان مائه رجل واربعة مائه امرأة خیار من علی الارض وأصلح من مضی» (۱۳).

عیسی بن مریم به همراه هشتصد مرد و چهارصد زن از بهترین و شایسته ترین افراد روی زمین فرود خواهد آمد. در اینکه این زنان از امتهای پیشین هستند یا امت اسلامی زمان پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم و معصومین قدس سرهما هستند یا از دورانهای مختلف، و از چه زمان و به چه علت به آسمان برده شده اند و برای عهده داری منصبی در حکومت حضرت می آیند یا برای مسایل دیگر؟ اینها پرسش هایی است که این حدیث از آن چیزی نمی گوید.

ج: رجعت زنان

سومین گروه از یاوران حضرت بقیه الله علیه السلام زنانی هستند که خداوند به برکت ظهور امام زمان آنها را زنده خواهد کرد و بار دیگر به دنیا رجعت خواهند نمود. این گروه دو دسته اند: برخی با نام و نشان از زنده شدنشان خبر داده شده و برخی دیگر فقط از آمدنشان سخن به میان آمده است.

پیش از ادامه بحث، عقیده شیعه نسبت به رجعت را بررسی می کنیم. یکی از عقاید مسلم شیعه این است که همزمان با ظهور مهدی آل محمد علیه السلام برخی از پیامبران مانند حضرت خاتم الانبیاء و معصومین قدس سرهما همانند امیر مؤمنان علیه السلام و امام حسین

علیه السلام و برخی از مؤمنان حقیقی و پیروان اهل بیت به اذن پروردگار زنده خواهند شد و بار دیگر به دنیا باز می گردند. بازگشت این عده نه تنها غیر ممکن نیست بلکه از نظر قرآن کریم این پدیده امری مسلم است که آیات متعددی از آن سخن گفته است. در سوره بقره می خوانیم:

آیا ندیدی جمعیتی را که از ترس مرگ از خانه های خود فرار کردند و آنان هزاران نفر بودند! خداوند به آنها گفت بمیرید. سپس خدا آنها را زنده کرد و ماجرای زندگی دوباره آنها را درس عبرتی برای آیندگان قرار داد... (۱۴).

همچنین قرآن کریم در آیه ای دیگر می فرماید: یا همانند کسی که از کنار یک آبادی (ویران شده) عبور کرد، در حالی که دیوارهای آن به روی سقفها فرو ریخته بود و (اجساد و استخوان های اهل آن در هر سو پراکنده بود. او با خود) گفت: چگونه خداوند آنها را پس از مرگ زنده می کند! (در این هنگام) خدا او را یکصد سال میراند، سپس زنده کرد و به او گفت: چه قدر درنگ کردی؟ گفت: یک روز یا بخشی از یک روز. فرمود: نه بلکه یکصد سال درنگ کردی. نگاه کن به غذا و نوشیدنی خود (که همراه داشتی و با گذشت سالها) هیچ گونه تغییر نیافته است؛ ولی به الاغ خود نگاه کن (که چگونه از هم تلاشی شده است. این زنده شدن تو پس از مرگ، هم برای

اطمینان خاطر تو است و هم) برای اینکه تو را نشانه برای مردم قرار دهیم. اکنون به استخوان های مرکب خود نگاه کن که چگونه آنها

را برداشته، به هم پیوند می دهیم و گوشت بر آن می رویانیم. هنگامی که این حقایق بر او آشکار شد، گفت: می دانم خدا بر هر کاری توانا است (۱۵).

سید مرتضی علم الهدی در این باره می نویسد: علت اینکه شیعه عقیده دارد که خداوند در موقع ظهور امام زمان علیه السلام برخی از مردگان را زنده می گرداند این است که به ثواب یاری امام زمان نایل شوند و دولت حق آل محمد را که در انتظار آن بوده اند از نزدیک شاهد باشند و تا انتقام عده ای از ظالمان را به چشم ببینند و از ظهور حق و اعتلای کلمه توحید لذت ببرند (۱۶).

در منابع معتبر اسلامی نام سیزده زن یاد می شود که به هنگام ظهور قائم آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم زنده خواهند شد و در لشکر امام زمان به مداوای مجروحان جنگی و سرپرستی بیماران خواهند پرداخت.

طبری در دلائل الامامه، از مفضل بن عمر نقل کرده که امام صادق فرمود: همراه قائم (آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم) سیزده زن خواهند بود. گفتم آنها را برای چه کاری می خواهد؟

فرمود: به مداوای مجروحان پرداخته، سرپرستی بیماران را به عهده خواهند گرفت. عرض کردم: نام آنها را بفرمایید.

فرمود: قنواء، دختر رشید هجری، ام ایمن، حبابه والیه، سمیه، مادر عمار یاسر، زبیده ام خالد احمسیه، ام سعید حنفیه، صیانه ماشطه، ام خالد جهنیه (۱۷).

صیانه ماشطه در زمان حضرت موسی می زیسته است و مادر عمار یاسر در ابتدای بعثت به شهادت رسید. حبابه در زمان علی علیه السلام وقنواء در زمان امام حسن و امام حسین علیه السلام و بقیه در زمان های دیگر زندگی می کرده اند.

این گروه سیزده نفری رجعت خواهند کرد و خداوند برای قدردانی از آنها، به برکت امام زمان آنها را زنده خواهد کرد. در این روایت امام صادق علیه السلام از آن سیزده زن فقط نام نه نفر را یاد می کند. در کتاب خصایص فاطمی (۱۸) به نام نسیم، دختر کعب مازینه، و در کتاب منتخب البصائر به نام وتیره و أحبشیه اشاره شده است (۱۹).

جز این سه نفر، نام دیگری به میان نیامده است.

زنان سرافراز

اینک به اختصار به شرح حال برخی از زنان نامبرده اشاره می کنیم.

۱. صیانه ماشطه

او یکی از همان سیزده بانویی است که در دولت حضرت مهدی علیه السلام زنده شده، به دنیا باز می گردد. وی همسر حزقیل، پسر عموی فرعون، و شغلش آرایشگری دختر فرعون بود. او همانند شوهرش به پیامبر زمان خود، حضرت موسی، ایمان آورده بود اما همچنان ایمان خود را پنهان می کرد.

نوشته اند: روزی وی مشغول آرایش دختر فرعون بود که شانه از دستش افتاد و بی اختیار نام خدا را بر زبان جاری ساخت. دختر

فرعون گفت: آیا نام پدر مرا بر زبان آوردی؟ گفت: نه، بلکه نام کسی را بر زبان آوردم که پدر تو را آفریده است. دختر فرعون ماجرا را نزد پدر بازگو کرد و فرعون صیانه را احضار کرد و گفت: مگر به خدایی من اعتراف نداری؟ گفت: هرگز! من از خدای حقیقی دست نمی کشم و تو را پرستش نمی کنم.

فرعون دستور داد تا تنور مسی برافروزند و همه بچه های آن زن را در حضورش در آتش افکنند. چون نوبت به طفل شیرخوارش رسید صیانه می خواست به ظاهر از دین برائت جوید که کودک شیرخوارش به زبان آمد و گفت: مادر صبر کن که تو بر حق هستی! فرعونیان آن زن و بچه شیرخوارش را در آتش افکنده، سوزاندند و خداوند در اثر صبر و تحمل آن زن در راه دین، او را در دولت امام مهدی زنده می گرداند تا هم به آن حضرت خدمت کند و هم انتقام خود را از فرعونیان بگیرد.

۲. سمیه، مادر عمار یاسر

وی هفتمین نفری بود که به اسلام گروید و بدین سبب دشمن سخت به خشم آمد و بدترین شکنجه ها را بر او روا داشت (۲۰). او و شوهرش یاسر در دام ابوجهل گرفتار آمدند و او نخست آنها را اجبار کرد که پیامبر خدا را دشنام دهند، اما آنها حاضر به چنین کاری نشدند. او نیز زره آهنی به سمیه و یاسر پوشانید و آنها را در آفتاب سوزان نگه داشت. پیامبر که گاه از کنارشان عبور می کرد آنها را به صبر و مقاومت سفارش می نمود و می فرمود: «صبراً یا آل

یاسر فان موعده کم الجنة»: ای خاندان یاسر، صبر پیشه سازید که وعده گاه شما بهشت است. سرانجام ابوجهل بر هر یک ضربتی وارد ساخت و ایشان را به شهادت رساند (۲۱).

خداوند این زن را به پاداش صبر و مجاهدتی که در راه اعتلای اسلام نشان داد و بدترین شکنجه را از دشمن خدا تحمل کرد، در ایام ظهور مهدی آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم زنده خواهد نمود تا تحقق وعده الهی را ببیند و در لشکر ولی خدا به یاوران آن حضرت خدمت کند.

۳. نسیمه، دختر کعب مازنیه

او معروف به ام عماره و از زنان فداکار صدر اسلام است که در برخی از جنگهای پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم شرکت جسته و مجروحان جنگی را مداوا کرده است. او در جنگ احد بهترین نقش را ایفا کرد. با دیدن صحنه فرار مسلمانان و تنها گذاشتن پیامبر به دفاع از جان شریف پیامبر پرداخت و در این راه بدنش زخمهای فراوان برداشت.

پیامبر عزیز این فداکاری را ستود و به فرزندش عماره چنین فرمود: امروز مقام مادر تو از مردان جنگی والاتر است (۲۲).

پس از فروکش کردن جنگ، نسیمه با سیزده زخم (۲۳) سنگین به همراه دیگر مسلمانان به خانه برگشت و به استراحت پرداخت. با

شنیدن فرمان پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم که فقط مجروحان جنگ باید به تعقیب دشمن بشتابند، نسیمه از جای

برخاست و آماده رفتن شد، اما به علت شدت خونریزی نتوانست شرکت کند. همین که پیامبر از تعقیب دشمن برگشت، پیش از آنکه به خانه برود، عبدالله بن کعب مازنی را برای احوالپرسی نسبه و سلامتی وی به نزد او فرستاد و چون از سلامتی وی آگاه گشت شادمان موضوع را به پیامبر خبر داد (۲۴).
نسبه از کسانی است که برای یاری امام مهدی علیه السلام زنده خواهد شد (۲۵).

۴. امّ ایمن

از زنان پرهیزکار و خدمتکار حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم است. پیامبر به او مادر خطاب می کرد و می فرمود: «هذه بقية اهل بيتي» (۲۶): این زن، باقی مانده ای از خاندان من است. وی همواره در کنار زنان مجاهد، در جبهه جنگ به مداوای مجروحان می پرداخت (۲۷).

ام ایمن از شیفتگان خاندان امامت بود که در ماجرای فدک، حضرت زهرا علیه السلام او را به عنوان شاهد معرفی کرد. وی پنج یا شش ماه پس از پیامبر از دنیا رفت (۲۸).
خداوند به برکت مهدی آل محمد علیه السلام به هنگام ظهور، او را زنده می گرداند تا در لشکر گاه امام به خدمت گماشته شود.

۵. امّ خالد

در روایت دو بانو بدین نام مشهور شده اند: ام خالد احمسیه وام خالد جهنیّه. شاید مقصود ام خالد مقطوعه الید (دست بریده) باشد

که یوسف بن عمر، پس از به شهادت رساندن زید بن علی بن الحسین در کوفه، دست او را به جرم شیعه بودن قطع کرد. در کتاب رجال کشی درباره شخصیت و مقام این زن فداکار از امام صادق علیه السلام مطلبی ذکر گردیده که حایز اهمیت است. ابو بصیر گوید: در خدمت امام صادق نشسته بودیم که ام خالد مقطوعه الید از راه رسید. حضرت فرمود: ای ابابصیر، آیا میل داری که کلام ام خالد را بشنوی؟ من عرض کردم: آری ای فرزند رسول خدا، با شنیدن آن شادمان می گردم.... در همان موقع ام خالد به خدمت امام آمد و سخن گفت. دیدم وی در کمال فصاحت و بلاغت صحبت می کند. سپس حضرت پیرامون موضوع ولایت و برائت از دشمنان با او سخن گفت (۲۹).

۶. زییده

مشخصات کاملی از او نقل نشده است. احتمال دارد زییده زن هارون الرشید باشد که شیخ صدوق (ره) درباره اش گفته است: وی یکی از هواداران و پیروان اهل بیت است. هنگامی که هارون دانست از شیعیان است قسم خورد که طلاقش دهد. زییده کارهای خدماتی بسیاری داشت که یکی آبرسانی به عرفات است. همچنین نوشته اند وی یکصد کنیز داشت که پیوسته مشغول حفظ قرآن بودند و همیشه از محل سکونت او صدای تلاوت قرآن شنیده شد. زییده در سال ۲۱۶ ق. رحلت کرد (۳۰).

۷. حبابه والیه

از زنان والامقامی است که دوره زندگی هشت امام معصوم را درک کرد و پیوسته مورد لطف و عنایت ایشان قرار داشت. در یک یا دو نوبت به وسیله امام زین العابدین و امام رضا علیه السلام جوانی اش به او بازگردانده شد. اولین ملاقات وی با امیرمؤمنان علیه السلام بود که از آن حضرت دلیلی بر امامت درخواست کرد. حضرت در حضور وی سنگی را برداشت و بر آن مهر خود را نقش کرد و اثر آن مهر در سنگ جای گرفت و به او فرمود: پس از من هر که توانست در این سنگ چنین اثری بر جای بگذارد او امام است. از این رو حبابه پس از شهادت هر امامی نزد امام دیگر می رفت و آنان مهر خود را بر همان سنگ می زدند و اثر آن نقش می بست. نوبت که به امام رضا علیه السلام رسید حضرت نیز چنین کرد. حبابه نه ماه پس از رحلت امام رضا علیه السلام زنده بود و پس از آن بدرود حیات گفت (۳۱).

روایت شده است که وقتی حبابه به خدمت امام زین العابدین رسید یکصد و سیزده سال از عمرش سپری شده بود. حضرت با انگشت سبابه خود اشاره ای نمود و جوانی اش بازگشت (۳۲). همچنین نوشته اند: صورت حبابه از زیادی سجود سوخته و از عبادت همانند چوب خشکیده ای شده بود (۳۳).

۸. قنواء

دختر رشید هجری، یکی از شیعیان و پیروان علی علیه السلام و خود از یاران با وفای حضرت امام جعفر صادق علیه السلام است (۳۴). وی

دختر بزرگمردی است که در راه محبت و دوستی امیرمؤمنان به طرز دلخراشی به شهادت رسید. از گفتار شیخ مفید برمی آید که قنواء به هنگام ورود پدرش نزد عبیدالله بن زیاد شاهد قطع دو دست و دو پای پدر خود بوده و به کمک دیگران بدن نیمه جان پدر را از دارالاماره بیرون آورده و به خانه منتقل کرده است. روزی قنواء به پدرش گفت: پدر جان، چرا این همه خود را به رنج و مشقت عبادت می اندازی! پدر در جواب گفت: دخترم، پس از ما گروهی خواهند آمد که بینش دینی و شدت ایمانشان از ما، که این همه خود را به زحمت عبادت انداخته ایم، بیشتر است (۳۵).

د: بانوان منتظر

چهارمین گروه یاوران امام زمان بانوان پرهیزکاری هستند که پیش از ظهور بقیه الله رحلت کرده اند. به ایشان گفته می شود امام تو ظاهر گشته است، اگر مایلی می توانی حضور داشته باشی. آنان نیز به اراده پروردگار زنده خواهند شد.

رجعت زنان مربوط به گروه خاصی نیست و هر بانویی خود را با خواسته ها و شرایط زندگی در حکومت مهدی آل محمد علیه السلام تطبیق دهد ممکن است در آینده از رحمت خداوندی بهره مند گشته، برای یاری امام زنده شود. یکی از آن شرایط خواندن دعای عهد است که در فرد، نوعی آمادگی برای پذیرش حکومت آخرین ذخیره الهی ایجاد می کند. به فرموده امام صادق علیه السلام: هر که چهل صبح دعای عهد را بخواند از یاوران قائم ما باشد

واگر هم پیش از ظهور آن حضرت از دنیا برود خداوند او را از قبر بیرون آورد تا در خدمت آن حضرت باشد... (۳۶).

انتظار فرج

یکی از شرایط حضور در حکومت بقیه الله و توفیق دیدار با آن حضرت انتظار فرج است؛ یعنی آمادگی کامل برای پذیرش حکومت حق و آراستن به آنچه که مهدی علیه السلام می گوید و می خواهد. انتظار فرج یعنی نفی هر گونه سلطه از بیگانگان و مبارزه با افکار انحرافی و فساد اخلاق و در یک کلام، انتظار فرج یعنی ییزاری از دشمنان خدا و پیامبر و معصومین قدس سرهما .

بی سبب نیست که انتظار از بهترین اعمال شمرده شده است، بلکه فرد منتظر دولت مهدی همانند کسی است که در پیش روی رسول خدا شهید گشته و در خون خود غلتیده است و اگر بر همان حالت انتظار از دنیا برود بسان کسی باشد که در خیمه مهدی فاطمه علیه السلام می باشد.

ابو بصیر از امام صادق روایت کرده که آن حضرت روزی فرمود: آیا شما را خبر ندهم به چیزی که خداوند عملی را بدون آن از بندگانش قبول نمی کند؟ گفتیم: آری. فرمود: شهادت بر وحدانیت خدا و رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اقرار به آنچه که خداوند فرموده، از دوستی ما و ییزاری از دشمنان و اطاعت و پیروی از ما. نیز داشتن ورع و پرهیزکاری و انتظار کشیدن برای قائم علیه السلام. آنگاه فرمود: به درستی که برای ما دولتی است، خداوند آن

را هر زمانی که اراده کند برقرار می سازد. سپس افزود: هر کس که دوست دارد از یاران قائم علیه السلام ما باشد باید در انتظار به سر برد و خود را به ورع و محاسن اخلاق بیاراید، و اگر در همان حال بمیرد برای او اجری همانند کسی است که آن حضرت را درک کرده باشد (۳۷).

آخرین سخن

بانوی محترم، خواهر مسلمان!

اگر می خواهید در زمره یاران امام زمان باشید... اگر می خواهید یکی از آن پنجاه زن باشید... اگر می خواهید یکی از آن چهارصد نفری باشید که همراه عیسی از آسمان فرود می آیند،... اگر می خواهید به اراده پروردگار و برای دیدار گل روی مهدی فاطمه بار دیگر به دنیا باز گردید... اگر می خواهید فرد مفیدی در حکومت مهدی علیه السلام باشید، بیایید از همین لحظه با قائم آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم پیمان ببندید و رابطه خود را با او محکم کنید و خود را با برنامه ها و خواسته های مهدی علیه السلام تطبیق دهید. بدانید که امام زمان جز راه جدش پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم و امیرالمؤمنین علیه السلام نمی رود. به امید حضور و دیدار او

فهرست منابع

۱- احتجاج طبرسی

۲- اسدالغابه

- ۳- اختصاص شیخ مفید
- ۴- بیت الاحزان
- ۵- بحار الانوار
- ۶- تنقيح المقال
- ۷- جامع الرواة
- ۸- دلائل الامامة
- ۹- تهذيب الكمال
- ۱۰- چشم اندازی از حکومت مهدی علیه السلام
- ۱۱- الجمل، شیخ مفید
- ۱۲- رجال شیخ طوسی
- ۱۳- ریاحین الشریعه
- ۱۴- سفینه البحار
- ۱۵- الفصول المهمّة
- ۱۶- المسترشد، طبری
- ۱۷- مجمع الزوائد
- ۱۸- معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام
- ۱۹- مغازی واقدی
- ۲۰- قاموس الرجال
- ۲۱- نقش زنان مسلمان در جنگ
- ۲۲- منتهی الآمال
- ۲۳- کمال الدین، شیخ صدوق

۲۴- الغیبه، شیخ طوسی

پاورقی:

-
- (۱) سوره تحریم، آیه ۱۱.
 - (۲) رجوع شود به نقش زنان مسلمان در جنگ، از همین نویسنده.
 - (۳) بیت الاحزان، شیخ عباس قمی، ص ۱۳۲، المسترشد طبرسی، ص ۴۵۱؛ احتجاج طبرسی، ج ۱، ص ۱۱۷.
 - (۴) الجمل، شیخ مفید، ص ۱۲۴.
 - (۵) الفصول المهمه، ص ۵۱.
 - (۶) در این باره، ر.ک: نقش زنان مسلمان در جنگ.
 - (۷) کمال الدین، ج ۲، ص ۵۰۷؛ الغیبه، شیخ طوسی، ص ۱۳۸.
 - (۸) همان، ص ۴۷۶.
 - (۹) مجمع الزوائد، ج ۷، ص ۳۱۵؛ معجم احادیث الامام المهدی، ج ۱، ص ۵۰۰.

(۱۰) همان.

(۱۱) بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۲۳.

(۱۲) دلائل الامامة، ص ۳۱۴.

(۱۳) معجم الامام المهدي، ج ۱، ص ۵۳۴؛ به نقل از فردوس الاخبار، ج ۵، ص ۵۱۵.

(۱۴) سوره بقره، آیه ۲۴۳.

(۱۵) سوره بقره، آیه ۲۵۹.

(۱۶) سفینه البحار، ج ۱، ص ۵۱۱.

(۱۷) دلائل الامامة، ص ۲۶۰.

(۱۸) ریا حین الشریعه، ج ۵، ص ۴۱؛ به نقل از خصایص فاطمیه.

(۱۹) چشم اندازی از حکومت مهدی علیه السلام، ص ۷۴؛ به نقل از

بیان الائمه، ج ۳، ص ۳۳۸

(۲۰) اسد الغابه، ج ۵، ص ۴۸۱.

(۲۱) ریا حین الشریعه، ج ۴، ص ۳۵۳.

(۲۲) مغازی واقدی، ج ۱، ص ۲۷۳.

(۲۳) مغازی واقدی، ج ۲، ص ۲۶۸.

(۲۴) مغازی واقدی ج ۱ ص ۲۷۰.

(۲۵) ریا حین الشریعه، ج ۵، ص ۴۱؛ به نقل از خصایص فاطمه.

(۲۶) چشم اندازی از حکومت مهدی علیه السلام، ص ۷۶؛ تهذیب

الکمال، ج ۳۵، ص ۳۲۹.

(۲۷) نقش زنان مسلمان در جنگ، ص ۲۰.

- (۲۸) قاموس الرجال، ج ۱۰، ص ۳۸۷.
- (۲۹) ریا حین الشریعه، ج ۳، ص ۳۸۱؛ به نقل از تنقیح المقال مامقانی.
- (۳۰) تنقیح المقال، ج ۳، ص ۷۸.
- (۳۱) سفینه البحار، ج ۱، ص ۲۰۴.
- (۳۲) همان.
- (۳۳) همان.
- (۳۴) جامع الرواء، ج ۲، ص ۴۵۸؛ رجال شیخ طوسی، ص ۳۴۱.
- (۳۵) اختصاص شیخ مفید، ص ۷۳۰۷۲.
- (۳۶) سفینه البحار، ج ۲، ص ۲۹۴.
- (۳۷) منتهی الآمال، ج ۲، ص ۴۸۶؛ به نقل از غیبه نعمانی.